

Sámi giellaprošearvttaid doarjjanjuolggadusat - ohcanvuodot doarjja

Dohkkehuvvon áššis SR 030/20

Davvisámegillii

SÁMEDIGGI
SAMETINGET

Ávjovárgeaidnu 50
9730 Karasjok/Karášjohka
Telefon +47 78 47 40 00
samediggi@samediggi.no
www.samediggi.no

Innhold

1.1	<i>Doarjjaortnega mihttu ja vuoruheamit</i>	4
1.1.1	Doarjjaortnega mihttu.....	4
1.1.2	Vuoruheamit	4
1.1.3	Ulbmilolahusa eavttut	4
1.2	<i>Ohcama sisdoallu ja hápmi</i>	4
1.2.1	Doarjjaoažžu / Gii/geat sáhtta ohcat	4
1.2.2	Ohcanáigemearri	4
1.2.3	Gáibádusat ohcamii.....	5
1.2.4	Eavttut ohccái.....	5
1.3	<i>Meroštallannjuolggadusat, definišuvnnat ja EEO-njuolggadusat</i>	5
1.3.1	Meroštallannjuolggadusat	5
1.3.2	Definišuvnnat	5
1.3.3	EEO-njuolggadusat	6
1.4	<i>Ohcamiid meannudeapmi</i>	7
1.4.1	Ohcamiid meannudeapmi	7
1.4.2	Mearrádus ja dohkkeheapmi	7
1.4.3	Eavttut doarjjaoažžui.....	7
1.4.4	Gárvvistanáigemearri	8
1.4.5	Rievdadusat doarjjaeavttuin	8
1.4.6	Máksineavttut	8
1.5	<i>Raporteren</i>	8
1.5.1	Ulbmilolahusa eavttuid raportteren	8
1.5.2	Raporteren ja bearráigeahčču	9
1.5.3	Bearráigeahččan ja čuovvuleapmi.....	10
1.5.4	Doarjjaga ruovttoluotta máksin ja sihkkun	10

1.1 Doarjjaortnega mihttu ja vuoruheamit

1.1.1 Doarjjaortnega mihttu

- Álbmogis lea vejolašvuohta oahppat ja ovddidit sámegiela

1.1.2 Vuoruheamit

- Ráhkadit ja/dahje jorgalit sámegillii giellaaplikašuvnnaid ja spealuid mánáide ja nuoraide.
- Sámegielkurssat rávisolbmuide.
- Lohkan- ja čállinveahkkeortnegat sámegielagiidda.
- Váikkuhit Biibbala jorgaleami lulli- ja julevsámegielaide.
- Giellaovddidandoaibmabijut sámi giellaguovddážiidda mat ovdal leat ožžon ásaandoarjaga.
- Sámi báikenamaid čohkken ja gaskkusteapmi.
- Sátneirjjiid ráhkadeapmi sámegielain, earenoamážit vuoruhuvvojit digitála čovdosat.
- Terminologijaprošeavttat main ulbmil lea ásahtit ođđa tearpmaid dahje ealáskahttit boares tearpmaid.
- Váikkuhit dan ahte sámi mediafálaldagaide, mat leat ásaheavvomin, bohtet ovddidanprošeavttat dassáži go šaddet dássedis doarjjaortnegat.
- Gielladikšundoaibmabijut ja buorit giellaarenat
- Hábmets modeallaid vai ovtta regiovna giellaressat ovtasráđiid sáhttet buoridit giellaoahpahusa.
- Sámegielloaimmat sámi giellavahku 2020 oktavuodas.

1.1.3 Ulbmilolahusa eavttut

- Prošeavttat mat addet vejolašvuođa oahppat ja ovddidit sámegiela.

1.2 Ohcama sisdoallu ja hápmi

1.2.1 Doarjjaoažžu / Gii/geat sáhtta ohcat

- Almmolaš ja priváhta organisašuvnna/ásahusat/fitnodagat
- Sámi giellaguovddážat mat ožžot njuolggodoarjaga Sámedikki bušeahhta bokte, eai sáhte oažžut doarjaga dán doarjjaortnegis. Spiehkasteapmi lea:
 - Sámi giellaguovddážat julev-, lulli- ja márkosámi guovlluin sáhttet ohcat doarjaga vuoruheamis "Gielladikšundoaibmabijut ja buorit giellaarenat ja "Ovddidit málliid vai giellaressat mat leat guovllus oktiibuot sáhttet váikkuhit giellaoahpahusa".
- Giellaguovddážat mat juo leat ásaheame vuolde ja leat ožžon dasa doarjaga, sáhttet ohcat. Ii addo doarjja ođđa giellaguovddážiid ásaheapmái.
- Fitnodagat, ásaheame ja organisašuvnna mat ožžot doarjaga, galget leat registrerejuvvon Norgga Ovttatregistarii.

1.2.2 Ohcanáigemearri

- Rabas ohcanáigemearri skábmamánu 1. beaivvi ráđjái, ohcamat meannuduvvojit dađistaga.

1.2.3 Gáibádusat ohcamii

- Sámedikki digitála ohcanskovvi galgá geavahuvvot.
- Ohcamat mat eai ollašuhte ohcaneavttuid, hilgojuvvojit.
- Ollislaš prošeaktačilgehus galgá čuovvut ohcama.
- Ollislaš bušeahтта mas lea gollogeahčastat ja ruhtadanplána galgá čuovvut ohcama.
- Go ohcá applikašuvnnaid jorgalit dahje heivehit sámegillii, de galgá ohcamis čuovvut kontrákta vuoigatvuođaeaggádiin
- Sus guhte vuolláičállá doarjjaeavttuid, ferte leat fápmudus geatnegahttit fitnodaga/ ásahusa jna.

1.2.4 Eavttut ohccái

- Ohcci doaibma galgá dávistit gustovaš lágaide ja njuolggadusaide, dát guoská maiddá vearro-, divat- ja rehketoalloláhkaaddimii.
- Doaibmabidju masa doarjja ohccojuvvo ii sáhte leat čađahuvvon dahje álggahuvvon ovdalgo Sámediggi lea ožžon ohcama. Erenoamáš ákkaid vuođul sáhtá spiehkastit dán njuolggadusas.
- Doarjjaoažžu galgá diedihit proševtta eará vejolaš almmolaš doarjagiid birra.

1.3 Meroštallannjuolggadusat, definišuvnnat ja EEO-njuolggadusat

1.3.1 Meroštallannjuolggadusat

- Doarjja rehkenastojuvvo vuođustuvvon ohcama ja prošeaččačilgehusa vuođul, gitta 300 000 ru rádjai.
- Doarjja sámegieldoaimmaide sámi giellavahkku 2020 oktavuodas rehkenastojuvvo vuođustuvvon ohcama ja prošeaččačilgehusa vuođul, gitta 40 000 ru rádjai.
- Golut masa ii sáhte oažžut doarjaga
 - Proševttaide mat gullet oahpahuslága doaibmaguvlui ja mat gullet skuvlaeaggádiid láhkageatnegahttojuvvon bargamušaide
 - Girjjálašvuođa, neahttasiidduid ja diehtujuohkinávdnasiid jorgaleapmái.
- Doarjja ii addojuvvo dása: bajásdoallamii, spesifiserekeahčes goluide, beaivválaš doaibmagoluide jodihit doaimma/fitnodaga, sosiála goluide, doaibmabijuide mat botnjat gilvvohallama, láigovisttiide, rádjovisttiide, opmodatoastimiidda, leasingii, vuodjinfiervruide, investeremiidda ja čielga lonuhemiide.
- Almmolaš doarjja oktiibuot ii sáhte leat badjel 100 % proševtta/doaibmabiju ollislaš olggosgoluin.

1.3.2 Definišuvnnat

- Doaibmagollun lohkkovvojit: rehketoallo- ja revisuvdnabálkkážit, reantogolut, divadat, eará finánsagolut, vearro- ja divatgolut, elrávdnji, dáhkádusat, penšuvdnagolut, sosiálagolut, eará

bargiidgolut, stivrabálkkážit, stivragolut, fitnodatčoahkkin- ja váldočoahkkingolut, árvonjeaidimat ja -geahpedeamit.

- Sosiálagollun lohkkovuvvot: bargiid skeaŋkkat, bargiid kurssat, friija kantiidna ja eará sullasaš ovddut.

Investeremin lohkkovuvvo oamastusoassi mii bistá ja man geavahanáigi lea 3 jagi ja ahte gollohaddi lea 15 000 ru dahje eanet earret momssa (guoská momsageatnegasaide).

- Vuodjinfievrun lohkkovuvvo: vuodjinfievru mii lea mohtorfievroláhkaásahusa nuppi kapihtala mielde (FOR-1994-10-04-918 Forskrift om tekniske krav og godkjenning av kjøretøy, deler og utstyr (kjøretøyforskriften)).

1.3.3 EEO-njuolggadusat

- Sámedikki doarjjaortnegat fertejit leat EEO-šiehtadusa njuolggadusaid rámmaid siskkobealde stáhta doarjaga ektui. Sámediggái gusket EEO-šiehtadusa mearrádusat seamma láhkai go stáhta-gieldda- ja fylkkahálddašeapmái dan ektui movt almmolaš doarjagat galget juolluduvvot.
- Doarjja juolluduvvo EEO-šiehtadusa njuolggadusaid vuodul binnánaš doarjagiid birra. Njuolggadusat binnánaš doarjagiid birra čuvvot skábmamánu 14. b. 2008 láhkaásahusa nr 1213. Dáid njuolggadusaid mielde ii sáhte doarjjaoažžu vuostáiváldit binnánaš doarjaga eanet go oktiibuot 200 000 Euro (mii lea sullii 1,6 miljon ruvnu 2014:s) ovttá dahje mángga sajis 3 jagi rehketdoallojagi áigodagas.
- Ovdal go doarjaga sáhtá máksit ferte doarjjaoažžu duođaštit Sámediggái ahte ii oaččo binnánaš doarjaga eará sajis máksinjagi dahje guovtti ovddit jagiin mat oktiibuot Sámedikki doarjagiin gaskamearálaččat eai leat eanet go 515 000 Norgga ruvnu. Vejolaš ođđa almmolaš doarjjaohcamiid oktavuodas (beroškeahhtá gos oažžu doarjaga) lea doarjjaoažžus geatnegasvuohta dieđihit dán doarjaga birra. Dieđihangeasku gusto 3 rehketdoallojagi fálladatáigemeari rájes.
- ESA sáhtá geatnegahttit norgga eiseváldiid, maid dáid Sámedikki, gáibidit doarjaga ruovttoluotta doarjjaoažžus jos doarjja ii leat addojuvvon njuolggadusaid mielde dahje doarjjaoažžu ii geavat doarjaga dan ulbmilii masa lea addojuvvon.

1.4 Ohcamiid meannudeapmi

1.4.1 Ohcamiid meannudeapmi

- Ohcamiid árvvoštallamis deattuhuvvo ahte gullá go Sámedikki vuoruhemiide fágalaš sisdoalu, ámmátlašvuoda ja kvalitehta ektui.
- Ohcamat árvvoštallojuvvojit ekonomalaš, márkaniidguoski, teknihkalaš, servodatlaš ávkki, dáiddalaš, fágalaš ja eará guoskevaš beliid vuodul. Earret eará árvvoštallojuvvo sáhtá go prošeakta praktihkkalaččat čađahuvvot.
- Ohcamiid meannudeami oktavuodas sáhtá Sámediggi árvvoštallat ohcci/doaimma guhkes áiggi birgenlági, stabilitehta, nanusvuoda ja čađahannávccaid.
- Sámediggi sáhtá viežžat kredittadieđuid ohcci birra.
- Go guoská applikašuvda ohcamiidda, de vuoruhá Sámediggi doarjut applikašuvnnaid mat leat heivehuvvon sihke iOS ja Androida vuogádagaide.
- Deattuhuvvo raporteremiid váilun ja gárvvisteamii maŋŋoneapmi ovddeš doarjjaáššii.
- Ohcamat mat eai deavdde ohcaneavttuid hilgojuvvojit.
- Ohcamat meannuduvvojit dađistaga ja golmma mánu sisa dan rájes go ohcan lea joavdan.
- Sámediggi sáhtá jearrat eanet duodaštusa dahje dieđuid.
- Sámediggi váldá várášumi das ahte prošeavtta ohcansubmi ja viidodat sáhtá muddejuvvo oassin doarjjaruđaid ollislaš rámma árvvoštallamis.

1.4.2 Mearrádus ja dohkkeheapmi

- Doarjjaoažžu galgá ovdal go lea gollan 5 vahku doarjjaeivve dáhtona rájes čálalaččat dohkkehit doarjjaeavttuid. Jos Sámediggi ii oaččo eavttuid dohkkeheami, sáhtá doarjja sihkkoujuvvo duođi eanet dieđitkeahhtá.
- Doarjja máksojuvvo easka dalle go eavttut mat leat doarjjaeivves leat dohkkehuvvon ja máhcahuvvon ja vuolláičállojuvvon doarjjaoažžu beales. Sus guhte vuolláičállá doarjjaeavttuid, ferte leat fápmudus geatnegahttit fitnodaga/ ásahusa jna.

1.4.3 Eavttut doarjjaoažžui

- Doarjjaoažžu galgá almmuhit ahte Sámediggi lea dorjon doaibmabiju/prošeavtta.
- Maŋŋá doarjjamearrádusa de dábálaččat ii addojuvvo eanet doarjja seamma doaibmabidjui/prošeaktii.
- Doarjjaoažžu galgá almmuhit/ilbmanit prošeaktabohtosa internehtii (iežas ruovttusiiddus, www.ovttas.no, jnv).
- Guoská sámi giellaguovddážat ásahanmuttus:
 - Doarjjaohcan áсахit giellaguovddáža galgá čuovvut giellaguovddážiid doarjjanjuolggadusaid.

Guoská applikašuvnnaide:

- Doarjjaoažžus lea ovddasvástádus ođasmahttit applikašuvnna unnimusat 5 jagi.
- Doarjjaoažžu galgá maŋŋel 2 jagi sáddet statistihkka man olu applikašuvdna lea geavahuvvon.

Guoská terminologijaprošeavttaide:

- Terminologijaprošeavttat galget čuovvut Sámedikki tearbmabargonjuolggadusaid. Dat gávdnojit Sámedikki neahttasiiddus; https://samediggi.no/Doarjagat-ja-stipeanddat/Doarjja_sámi

giellaprošeavttaide. Prošeavtta bušehtas galgá leat honorára informántii. Unnimusat ovttas prošeavttas galgá formála gelbbolašvuohta sámegielas allaskuvlla-/universitehta dásis. Ođđa tearpmat mat ráhkaduvvojit, galget almmuhuvvot Sámi Giellagáldu tearbmawiki siiddus: <https://satni.uit.no/termwiki/index.php>. Dasa lassin galget ođđa tearpmat lágiduvvot Sámediggái elektrovnnalaš hámis dalán go prošeakta lea loahpahuvvon. Sámediggi addá doarjaga terminologijaprošeavttaide dainna eavttuin ahte Sámedikkis lea vuoigatvuohta almmuhit bohtosiid ja lágidit ávdnasiid dutkamii.

Guoská báikenammaprošeavttaide:

- Báikenammaprošeavttaid oktavuodas galgá čuovvut daid njuolggadusaid maid Sámedikki nammakonsuleantabálvalus lea ráhkadan. Dat gávdnojit Sámedikki neahttasiiddus; https://samediggi.no/Doarjagat-ja-stipeanddat/Doarjja_sámi_giellaprošeavttaide. Prošeavtta bušehtas galgá leat honorára informántii. Unnimusat ovttas prošeavttas galgá formála gelbbolašvuohta sámegielas allaskuvlla-/universitehtadásis. Buot čohkkejuvvon ávdnasiid originálat dahje daid mángosat galget lágiduvvot Sámediggái dalán go prošeakta lea loahpahuvvon. Sámediggi addá doarjaga báikenammaprošeavttaide dainna eavttuin ahte Sámedikkis lea vuoigatvuohta geavahit čohkkejuvvon ávdnasiid beaivválaš barggus báikenamaiguin, logaldallamiiguin, čállimiin ja dutkamiin. Doarjja addo dušše báikenammaprošeavttaide man namat eai leat ovdal registrerejuvvon. Dat ii guoskka lassidieđuide dahje kommentáraide ovdalaš registreremiidda.

1.4.4 Gárvvistanáigemeari

- Prošeakta gárvvistanáigemeari lea guokte jagi maŋŋá doarjjareivve beaivádeami
- Erenoamáš ákkaid vuodul sáhtá doarjjaoažžu čálalaččat ohcat guhkit áigemeari prošeavtta/doaibmabiju gárvvisteapmái. Ohcan galgá vuodustuvvot.

1.4.5 Rievdadusat doarjjaeavttuin

- Doarjjaoažžu ii sáhte čadahiit mearkkašahtti rievdadusaid guoskevaš prošeavttas dahje doaibmabijus ovdalgo lea čálalaččat dieđihan Sámediggái ja ožžon Sámedikki čálalaš dohkkeheami. Dohkkehuvvon ruhtadanplána ja investerenplána rievdadeapmi adnojuvvo álo mearkkašahtti rievdadussan.

1.4.6 Máksineavttut

- 50 % máksojuvvo dalle go prošeakta/doaibmabidju álggahuvvo ja 50 % dalle go mearrádusa eavttut leat ollašuttjuvvon.
- Jos ohcci ovdal lea ožžon doarjaga Sámedikkis ja doarjjaoažžu lea rihkkon doarjjaeavttuid, de sáhtá dat dagahit dan ahte máksimat bissehuvvojit dassážiigo eavttuid rihkkun lea nohkan. Muđui gustojit Boarásmuvvan gáibádusaid lága njuolggadusat (áššeboarásmanláhka).

1.5 Raporteren

1.5.1 Ulbmilolahusa eavttuid raportteren

Dáid vuodul galget ulbmilolahusa eavttut raporterejuvvo:

- Mot lea prošeakta váikkuhan ahte álbmot lea oahppan ja/dahje ovddidan sámegiela
- Prošeavtta ulbmiljoavku
- Čilgehus mot prošeakta lea čađahuvvon.

Dát prošeavttat galget vel lassin raporteret:

- Giellakurssat :
 - Galle oasseváldi leat čađahan kurssa
- Báikenamat:
 - Galle nama leat čohkkejuvvon
 - Guđe guovllus čohkkejuvvon
- Gielladikšundoaimbajut ja giellaarenat:
 - Galle oasseváldi leat oassálastán doaimmain
- Sátnegirjiit:
 - Guđe gillii lea sátnegirji
 - Digitálačoavddus vuoi báberhámis
- Terminologija:
 - Makkár fágasuorgái gullet čohkkejuvvon tearpmat
 - Galle tearpma
 - Mot čájehuvvojit ealáskatton tearpmat
- Sámi giellavahkku 2020
 - Makkár doaimmat leat lágiduvvon

1.5.2 Raporteren ja bearráigeahčču

- Doarjjaoažžu galgá raporteret ulbmiloláhusa eavttuid ektui ja ruđaid geavaheami birra Sámedikki raporterenmála galgá geavahuvvot.
- Rehketoallu ruđaid geavaheamis galgá čájehit ollislaš goluid ja dietnasa. Dasa gullet prošeavtta/ doaimbajut eará vejolaš doarjagat ja dietnasat. Rehketoallui galgá váldit mielde dušše dakkár goluid ja dietnasiid mat njuolga leat čadnojuvvon prošeavtta/doaimbajut čađaheapmái. Dalle go lea dohkkehuvvon gollomeroštus, galgá rehketoallu leat bardojuvvon nu ahte dan sáhtá buohtastahit gollomeroštusain. Sturra spiehkastagaid dohkkehuvvon gollomeroštusa ja rehketoalu gaska galgá kommenteret.
- Badjel 200 000 ruvdnosaš doarjaga ruhtageavaheami rehketoalu galgá stáhtaautoriserejuvvon dahje registrerejuvvon revisora duodaštit. Revišuvdnagáibáduš ii guoskka ásahusaide maid suokkanrevisuvdna ja Riikarevisuvdna reviderejit.
- Doarjjaoažžu gii lea registrerejuvvon momsaregistaris, galgá rehketoalus čájehit goluid ja dietnasiid momssa haga. Dát ii guoskka sidjiide geat leat luvvejuvvon momsadivadis dahje ožžot spiehkastit momsadivada rehkenastimis.
- Jos loahpalaš golut prošeavtta/doaimbajut rehketoalus leat unnit go dohkkehuvvon gollomeroštus mii boahká ovdan mearrádušas, de unnida Sámediggi doarjaga vásttolaččat.

1.5.3 Bearráigeahččan ja čuovvuleapmi

- Sámediggi sáhtta dárkkistit geavahuvvojit go ruđat eavttuid mielde, gč. juolludusnjuolggadusaid § 10 nuppi lađđasa ja riikarevišuvdnalága § 12 goalmmát lađđasa.
- Sámediggi sáhtta bivdit eanet dieđuid maid ohcci lea geatnegas buktit. Dát guoská dieđuide mat galget geavahuvvot statistihkkii ja eará raporteremii.

1.5.4 Doarjjaga ruovttoluotta máksin ja sihkkun

- Prošeavtta gárvvisteami oktavuodas galget geavatkeahces doarjjaruđat máksojuvvot ruovttoluotta Sámediggái.
- Sámediggi sáhtta gáibidit doarjaga ruovttoluotta máksojuvvot jos dat lea máksojuvvon menddo ollu.
- Sámediggi geassá doarjjalohpádusa ruovttoluotta, dollet doarjaga dahje gáibidit ahte doarjja máksojuvvo ruovttoluotta jos:
 - Doarjjaoažžu lea rihkkon dieđihangeaskku.
 - Doarjja ii geavahuvvo doarjaga ulbmila mielde ja daid eavttuid mielde mat leat mearriduvvon doarjjareivves.
 - Lea gáibiduvvon heaittiheapmi, ovddiduvvon reastaluvvangohčus, priváhta dahje almmolaš vealgešiehtadallamat leat rahppojuvvon doarjjaoažžu ektui dahje doarjjaoažžu heaitá máksimis máksámušaidis.
 - Doarjjaoažžu lea rihkkon dáid njuolggadusaid mearrádusaid.
- Jos doarjjaoažžu dákkár oktavuodain ii mávsse ruovttoluotta, de sáhtta Sámediggi rievtti bokte gáibidit máksojuvvot dan mii lea buorrin. Jos ruđat eai máksojuvvo ruovttoluotta dan áigemeari sisa mii lea biddjojuvvon, de sáhtta gáibidit maŋŋoneami ovddas reanttuid vel lassin, gč. juovlamánu 17. b. 1976 mannosáš lága nr. 100 reanttuid birra maŋŋonan máksima oktavuodas jna.